

Novela zákona o účetnictví a zákona o auditorech

V rámci projednávání vládního návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů (Sněmovní tisk 488), byla prostřednictvím pozměňovacího návrhu načtena také novela zákona o účetnictví¹ a zákona o auditorech² s předpokládanou účinností od 1. ledna 2024.

Pokud bude uvedený návrh schválen, přinese v oblasti účetnictví a auditu dále uvedené zásadní změny.

Zákon o účetnictví

- Funkční měna (EUR, USD nebo GBP) bude moci být aplikována v účetnictví za podmínky, že se jedná o měnu primárního ekonomického prostředí účetní jednotky, ve kterém účetní jednotka působí. Funkční měnu bude pak účetní jednotka povinna držet tak dlouho, než by přestala být funkční měnou účetní jednotky. Funkční měnu nebude moci použít vybraná účetní jednotka a účetní jednotka vedoucí jednoduché účetnictví.
- Systémově významný obchodník bude nově zahrnut mezi subjekty veřejného zájmu.
- Čistý obrat bude nově definován pouze jako výnosy z prodeje zboží a z poskytnutých služeb. Již tímto zásahem dojde, dle našeho názoru, k ovlivnění kritérií pro stanovení povinnosti ověření účetní závěrky auditorem.
- Odlišná definice čistého obratu bude zavedena pro některé účetní jednotky³ vedoucích účetnictví podle vyhlášky č. 501/2002 Sb. a č. 502/2002 Sb. a bude doplněna také pro ty z nich, které účtují a sestavují své účetní závěrky podle mezinárodních účetních standardů upravených právem Evropské unie.
- Zavádí povinnost vyhotovit ve formátu ESEF individuální/konsolidovanou zprávu o udržitelnosti, stanoví její obsahové vymezení a definuje účetní jednotky, kterým je tato povinnost uložena⁴.
- Zavádí povinnost sestavit a zpřístupnit individuální/konsolidovanou zprávu o daních z příjmů a definuje účetní jednotky, kterým je tato povinnost uložena.
- V případě výroční zprávy budou nové povinnosti:
 - zahrnout do ní také informace o nehmotných zdrojích podniku a novela definuje účetní jednotky, kterým je tato povinnost uložena,
 - vypracovat ji ve formátu xhtml, pokud bude účetní jednotka povinna vyhotovit zprávu o udržitelnosti.
- Sankce budou doplněny o ty související s nesplněním povinnosti:
 - vyhotovit, projednat a zveřejnit individuální/konsolidovanou zprávu o udržitelnosti,
 - sestavit a zveřejnit individuální/konsolidovanou zprávu o daních z příjmů.

Novela zákona o účetnictví by měla být účinná od 1. ledna 2024 a změny v ní obsažené by měly být aplikovány pro účetní období započatá po dni nabytí účinnosti této novely s výjimkou povinností týkajících se individuální/konsolidované zprávy o daních z příjmů, které se budou vztahovat na účetní období započaté po 22. červnu 2024.

Zákon o auditorech

¹ Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

² Zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech, ve znění pozdějších předpisů

³ Banky, spořitelny a úvěrová družstva, systémově významného obchodníka a jejich zahraniční obdoby, pojišťovny a zajišťovny.

⁴ Subjekt veřejného zájmu, konsolidující účetní jednotka velké skupiny účetních jednotek, která a konsolidovaném základě překročila kritérium průměrného počtu 500 zaměstnanců za účetní období.

Novela zákona o auditorech provádí změny, které navazují na změny provedené v zákoně o účetnictví a souvisí zejména s povinností vyhotovit a auditorem nechat ověřit zprávu o udržitelnosti. Jedná se o:

- Doplnění definice auditorské činnosti o ověření zprávy o udržitelnosti.
- Ověření zprávy o udržitelnosti se bude provádět na úrovni omezeného ujištění a bude vymezen rozsah ověření auditorem.
- V souvislosti s ověřením zprávy o udržitelnosti bude:
 - rozšířen požadavek na odbornou praxi asistenta auditora před vstupem do profese o provádění ověřování zpráv o udržitelnosti nebo jiných služeb souvisejících s udržitelností v délce osm měsíců a
 - doplněn požadavek na rozšíření zkoušek před vstupem do profese o problematiku udržitelnosti včetně jejího ověřování,
 - rozšířen požadavek na nezávislost auditora při ověřování zprávy o udržitelnosti,
 - doplněn stejný požadavek na smlouvu o ověření zprávy o udržitelnosti a její ukončení jako na smlouvy o povinném auditu (určení auditora, podmínky ukončení smluv),
 - stanoven obsah zprávy auditora o ověření zprávy o udržitelnosti,
 - stanoveno omezení poskytování neauditorských služeb při akceptaci zakázky na ověřování zprávy o udržitelnosti u subjektů veřejného zájmu,
 - doplněn seznam a výše sankcí za porušení zákonných povinností v souvislosti s ověřováním zprávy o udržitelnosti,
 - platit, že stávající auditoři nebudou moci provádět ověření zprávy o udržitelnosti, dokud si nedoplnění požadované KPV. Tato informace bude zapsána v rejstříku auditorů.

Přechodná ustanovení pak stanoví lhůty pro naplnění vybraných povinností např. pro nové auditory v oblasti zkoušek před vstupem do profese a povinné praxe.

Závěr

Komora auditorů ČR se od okamžiku přijetí směrnice 2022/2462, kterou tyto novely transponují, intenzivně věnuje přípravě všeho potřebného v oblasti vzdělávání před vstupem do profese i KPV, metodiky i organizace (rejstříky a potřebné vnitřní předpisy), aby auditoři mohli zakázky ověření zprávy o udržitelnosti provádět.